

PRVNÍ BYLA JOVANKA

Svým 17 fenkám a 7 psům, majícím výběh na zahradě vedle domku, věnuje Jana veškerý svůj čas. Jinak to prý ani nejde. Při vzpomínání na chovatelské a závodnické začátky si uvědomuji, že patří k těm šťastným lidem, jimž se splnil dětský sen. Rozhodně jí však nespádl do klína sám od sebe...

Od dvanácti let se stala nadšeným čtenářem Londonových románů a povídek z Aljašky a Bílého tesáka prý znala téměř z paměti. Sbírala fotografie psů a vlků a vedle toho se věnovala závodně běhu na lyžích, orientačnímu běhu, triatlonu, horolezectví a poznávání přírody. Až v roce 1997, před svým nástupem do sklářského podniku Desko v Desné v Jizerských horách, si jako čerstvá strojní inženýrka pořídila první fenku husky – Jovanku –, a záhy jí kolega v práci nabídl další dvě osiřelé psyce, Růženku a Korču. Kdo ví, zda v jejím příběhu sehrála roli náhoda, či to byla osudová chvíle...

Zatímco ženy jejího věku pomýšlejí spíše na kariéru či založení rodiny, Jana se rozhodla pro chov sibiřských husky a soutěžení v saňovém sportu. O rok později, to již vlastnila čtyři psy, za-

Spřežení sibiřského husky při tréninku v Jizerkách, v popředí leadři Heidi a Becky

Na mistrovství Evropy, konaném v roce 2007 v italském Pian Canciglio, zvítězila Jana Henychová před Slovákem Jurajem Potočkem (vpravo) a Holgerem Steinerem z Německa

koupila od českobudějovického výrobce Františka Chlaně své první dřevěné saně a s vervou sobě vlastní se pustila do poznávání musherství. A to zcela sama – bez učitelů, jen s knížkou autorky Libuše Pečené Psí spřežení od A do Z. Nějaký čas žila v Janově nad Nisou, kde však měla problémy se sousedy, kterým vadilo na blízké zahradě psí vytí, typické pro severská ple-

mena. Stěhovala se tedy do nedaleké Hraničné, kam ji následovalo již dvanáct čistokrevných husky z její v roce 1999 založené chovné stanice Harcovský les. V této lokalitě má dodnes se svým chovem svůj druhý, spíše letní domov. Ten první nakonec našla po roce 2005, když přesídlila do domku po svých prarodičích v Horním Maxově. Opustila zaměstnání technického pracovníka a založila si „Husky školu“, zaměřenou především na amatérské zájemce o psí spřežení, jejíž provoz včetně velké rodiny 24 psů zajišťuje zcela sama. Jednotlivci i rodiče s dětmi se zde během víkendu či týdne naučí každodenní péči o psí miláčky a vyzkouší jízdu na saních tažených dvěma až šesti psy, ale také pobytu v zimní přírodě či navigaci s GPS. Jana jim pro zpestření promítá zábavné filmy o psích spřeženích i záznamy z vrcholných závodů, a tak není divu, že si účastníci školy, kteří tu mají vedle stravování a noclehu zajištěný hlavně nevšední program v jizerskohorské přírodě, vše náramně pochvalují. Nejvíce oceňují její zkušenosti.

Aby ne, vždyť Jana Henychová je dvojnásobnou mistryní Evropy z let 2005 v Rakousku a 2007 v Itálii. Za letošní velký úspěch lze považovat vítězství ve významném tuzemském závodě Šediváčekův long na 192 km, který se jel v lednu v Deštném v Orlických horách, a při němž druhému ve své kategorii ujela o čtyři hodiny! To, že Jana za sebou nechává početné pole mužských závodníků, vysvětluje: „Hodně záleží na samotných psech a hlavně pak na citu, s nímž je připravujete a v závodě vedete. Ten když chybí, prohrát můžete i s těmi nejlepšími. Právě spojení, souhra a ovládání psího spřežení hlasovými povelů, se vytváří léta a každý si na to musí přijít sám. To se prostě nedá od nikoho naučit.“ Vedle běžných povelů vlevo – „dgee“ (dží) a vpravo – „hou“ si každý musher nachází ty své, osobité. Pro zrychlení jízdy užívá Jana například pokyn „kočička“. Když to nedávno prezentovala v televizním pořadu Toulavá kamera, některé

zarputilé divačky se ohradily. Ona však žádnou kočku nechová, takže pro její psy jde pouze o povel bez konkrétní představy domácího mazlíčka, spíše něčeho běžícího, prchajícího.

BĚŽKAŘI VERSUS SAŇOVÝ SPORT

Na ukázkovou jízdu nakonec pro nedostatek sněhu nedošlo a náš vymezený čas se v příjemném rozhovoru přeci jen nachýlil. Dotkli jsme se však ještě jednoho problému, který se v polovině devadesátých let v Jizerkách vyhrotil. Tehdy po některých propagačních akcích a závodech zůstaly od saní poničené stopy a někde i psí výkaly, jež poté vedly až k neúměrným atakům běžkařů lyžařskými hůlkami na zvířata. A tak se stalo, že dnes na desítkách kilometrů rolbou upravovaných stop a zimních cest, na rozdíl od sněžných skútrů a čtyřkolek, psí spřežení více méně nepotkáte.

V Jizerských horách se v současnosti vedle Jany Henychové tomuto sportu či svéráznému koníčku věnují Janovský Pavel Šarkovský se čtyřmi psy a Richard Burda z Horního Polubného se šesti. Společně hledají kompromisní řešení, aby tento zajímavý sport z Jizerek zcela nezmezil. Všichni tři mají zodpovědný a ohleduplný přístup k uživatelům lyžařských tratí, navíc došlo k domluvě s bedřichovskou Jizerskou o.p.s. o určitém režimu provozu na Jizerské magistrále výhradně pro místní mushery. Zachovávání naprostého pořádku po psech se stalo samozřejmostí a tréninky se přesunuly do časů, kdy hory zejí prázdnou. Musherka Jana Henychová si vyjždí i vlastní stopy, po horách jezdí v noci s čelovkou, ale vyznává se, že nejkrásnější chvíle jsou, když svítí slunce a ona se svým spřežením uhání jiskřícím prašanem po liduprázdné pláni... Právě takových chvil si jistě na dalekém severu užívá.

Pavel Vinklát
foto archiv Jany Henychové a autor